

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Examen Publicum Anniversarium

in

Schola Metropolitana

X Calendarum Octobris A. MDCCCXXVIII

habendum

indicit

Rector Scholæ

Nicolaus Lang Nissen,

Doctor Philosophiae et Magister Artium atque Professor, Ord. Dannebr. Eques.

*Reverendissimus
Nicolaus Lang Nissen.*

De Centonibus Homericis et Virgilianis ea, quæ gravissima sunt, illustrare
conatus est *B. Borgen*, Scholæ Adjunctus.

HAUNIAE 1828.

TYPIS EXPRESSIT DIRECTOR JANUS HOSSTRUP SCHULTZ,
AULE ET UNIVERSITATIS TYPOGRAPHUS.

Quod iis plerumque accidit, qui peregrinationem aliquam suscepint longam, ut non uno semper naturae spectaculo fruantur, atque nunc in loca perveniant, coeli temperie et terrae ubertate felicissima, nunc vero innumeris premantur incommodis, quae objicit vel aeris inconstantia, vel soli sterilitas: id haud scio an summo jure ii quoque de se praedicare possint, quibus propositum est antiquarum lingvarum studium ita persequi, ut, quum cognoverint, quae fuerit earum origo atque progressus, quibusque auctae incrementis ad eum denique, quem admiramur, pervenerint florem, deinde comitentur decrescentes, atque ultra antiquitatis spatium procedentes animum advertant ad ea, quae in studiis humanitatis colendis aut instituta sint prudenter ac salubriter, aut temere atque perverse tentata. Neque enim quemquam latet, harum rerum vel mediocriter peritum, quanta malilues, infesto impetu grassans, occuparet ad extremum Graeciae atque Latii populos, ingenii olim et omni laude florentissimos. Nam ceperat quidem ferum victorem Graecia victa; sed empta libertatis pretio Victoria Musas et Gratias, servitii impatientes, e sede domestica sensim fugavit. Atque ipse vitor, quum literis artibusque strenue colendis ingenii non minus quam armorum gloria clariusset, vix opus est dicere, quanto denique situ atque caligine passus sit opprimi pristinum fulgorem. Quae enim civitas potens et libera Arpinatem protulerat oratorem, Venusinum poetam, eadem, libertate amissa, retenta specie, pauca primum habuit ingenia magna atque industria, multa deinde vel mediocria vel etiam inepta, donec omnia saeculorum decursu ita ad interitum ruebant, ut quibus in locis dulce riserat quondam elegantissimae humanitatis splendor, ea jam horrida vastitate foedaque barbarie obruta tenerentur.

Ut vero literæ in universum ista mali contagione pæne exstinctæ jacabant, ita poëeos studium tanta afflictum erat calamitate, ut Musæ, olim dulcisonæ, quamvis sœpiissime et intentis lateribus invocatae, vix ad canendum surgere posse viderentur. Nec mirum. "Non enim," ut verbis utar Ciceronis, "omnem frugem, neque arborem in omni agro reperire possis;" neque fieri potuit, quin, intermissa animi cultura, succrescerent ex agro non bene subacto flores, speciosi illi quidem atque superbi, sed nullis firmis radicibus nixi, nullo valido succo nutriti. Quumque illud proprium fuisse aureæ utriusque lingvæ ætati, ut ex propria atque insita animi vi uberrimam promerent copiam, sententiarum gravitate pariter ac verborum ornatu æquabiliter temperatam, nunc jam minus curabant, quomodo privatis opibus commode uterentur, toti fere in eo occupati, ut fucato plerumque et furtivo nitore compensarent, quidquid aptæ argumenti tractationi detraheretur. Quod vero significavimus, fuisse multos hujus ævi poëtas imitatores potius, quam auctores, non est illud admodum aut mirandum, aut reprehendendum; sed singulare quoddam inventum est carminum genus, quod quidem "furtivis coloribus" ornatum dicere nequaquam audemus, si quidem furtum clam committitur, horum autem carminum ea ipsa erat ratio atque natura, ut mera continerent frusta, e præstantissimorum poëtarum libris palam dataque opera artificiose decepta.

De his igitur carminibus, quæ *Centonum* nomine insignita ad nostram ætatem pervenerunt, nonnulla, eaque gravissima, quam maxime fieri possit accurate, in medium proferre conabimur, si prius constituerimus, quænam sit hujus vocis origo ac primaria notio.

Ac primum quidem sciendum est, a græcis non minus quam a latinis scriptoribus Centones solitos esse confici. Utrisque enim suus erat poëta, cuius e membris dissolutis nova contexerent opera; et sicut illis hanc operam præstabat Homerus, ita hi elegerant sibi svavitatem Virgilianam. Hinc dubium factum est, ad utram lingvam referendum sit nomen, isti carminum generi tributum, quæ quidem dubitatio etiam augetur eo,

Quod iis plerumque accidit, qui peregrinationem aliquam suscepent longam, ut non uno semper naturae spectaculo fruantur, atque nunc in loca perveniant, coeli temperie et terrae ubertate felicissima, nunc vero innumeris premantur incommodis, quae objicit vel aeris inconstantia, vel soli sterilitas: id haud scio an summo jure ii quoque de se praedicare possint, quibus propositum est antiquarum lingvarum studium ita persequi, ut, quum cognoverint, quae fuerit earum origo atque progressus, quibusque auctae incrementis ad eum denique, quem admiramus, pervenerint florem, deinde comitentur decrescentes, atque ultra antiquitatis spatium procedentes animum advertant ad ea, quae in studiis humanitatis colendis aut instituta sint prudenter ac salubriter, aut temere atque perverse tentata. Neque enim quemquam latet, harum rerum vel mediocriter peritum, quanta malilues, infesto impetu grassans, occuparet ad extremum Graeciae atque Latii populos, ingeniosis olim et omni laude florentissimos. Nam ceperat quidem ferum victorem Graecia victa; sed empta libertatis pretio victoria Musas et Gratias, servitii impatientes, e sede domestica sensim fugavit. Atque ipse vitor, quum literis artibusque strenue colendis ingenii non minus quam armorum gloria claruisset, vix opus est dicere, quanto denique situ atque caligine passus sit opprimenti pristinum fulgorem. Quae enim civitas potens et libera Arpinatem protulerat oratorem, Venusinum poetam, eadem, libertate amissa, retenta specie, pauca primum habuit ingenia magna atque industria, multa deinde vel mediocria vel etiam inepta, donec omnia saeculorum decursu ita ad interitum ruebant, ut quibus in locis dulce riserat quondam elegantissimae humanitatis splendor, ea jam horrida vastitate foedaque barbarie obruta tenerentur.

Ut vero literæ in universum ista mali contagione pæne extinctæ jacebant, ita poëeos studium tanta afflictum erat calamitate, ut Musæ, olim dulcisonæ, quamvis sœpiissime et intentis lateribus invocatae, vix ad canendum surgere posse viderentur. Nec mirum. "Non enim," ut verbis utar Ciceronis, "omnem frugem, neque arborem in omni agro reperire possis;" neque fieri potuit, quin, intermissa animi cultura, succrescerent ex agro non bene subacto flores, speciosi illi quidem atque superbi, sed nullis firmis radicibus nixi, nullo valido succo nutriti. Quumque illud proprium fuisse aureæ utriusque lingvæ ætati, ut ex propria atque insita animi vi uberrimam promerent copiam, sententiarum gravitate pariter ac verborum ornatu æquabiliter temperatam, nunc jam minus curabant, quomodo privatis opibus commode uterentur, toti fere in eo occupati, ut fucato plerumque et furtivo nitore compensarent, quidquid aptæ argumenti tractationi detraheretur. Quod vero significavimus, fuisse multos hujus ævi poëtas imitatores potius, quam auctores, non est illud admodum aut mirandum, aut reprehendendum; sed singulare quoddam inventum est carminum genus, quod quidem "furtivis coloribus" ornatum dicere nequaquam audemus, si quidem furtum clam committitur, horum autem carminum ea ipsa erat ratio atque natura, ut mera continerent frusta, e præstantissimorum poëtarum libris palam dataque opera artificiose decepta.

De his igitur carminibus, quæ *Centonum* nomine insignita ad nostram ætatem pervenerunt, nonnulla, eaque gravissima, quam maxime fieri possit accurate, in medium proferre conabimur, si prius constituerimus, quænam sit hujus vocis origo ac primaria notio.

Ac primum quidem sciendum est, a græcis non minus quam a latinis scriptoribus Centones solitos esse confici. Utrisque enim suus erat poëta, cuius e membris dissolutis nova contexerent opera; et sicut illis hanc operam præstabat Homerus, ita hi elegerant sibi svavitatem Virgilianam. Hinc dubium factum est, ad utram lingvam referendum sit nomen, isti carminum generi tributum, quæ quidem dubitatio .etiam augetur eo,

quod certo non constat; græcine homines prius, an latini Centones in lucem ediderint. Sed utut hæc sunt, plurimos consentientes habet eorum sententia, qui putant, vocem illam e græco fonte emanasse, atque inde in latinum sermonem cum parvula mutatione transiisse. Probabitur hoc testimentiis jam jamque afferendis, et ita quidem, ut eadem opera doceatur, quæ fuerit Centonum ratio atque indoles, quasque leges sequuti sint ii, qui huic generi operam dabant.

Etymologicum igitur *Magnum*¹⁾, ut cum hoc initium faciamus, hæc habet: "Κέντρωνες μορίως λέγονται τὰ ἐκ διαφόρων χροιῶν συνεργάμμενα εἰς ἕν· οἵς ὀμοίωνται πως Ὀμηρόπεντρα." Quibus ex verbis statim apparet, qui factum sit, ut ista carmina isto potissimum nomine appellarentur. Ut enim κέντρωνες proprie significabant ea, quæ multis e frustis consuta erant, ita illa, de quibus loquimur, poëmata nihil aliud erant, nisi membrorum hinc atque illinc decerptorum apta consarcinatio. *Suidas*²⁾, præmissis paucis, cetera fere communia habet cum Etymologico: "Κέντρων", inquit, "τοντές χαλεπὸς καὶ φρυτός. καθὸ καὶ τοὺς ἡνιόχους κέντροτύπους καλοῦμεν, τοὺς τοῖς κέντροις τοὺς ἵππους πλήττοντας. ἦ κέντρων, ὁ ἐκ πολλῶν συνεργάμμενος. ἐπεὶ τοιαῦτα τοῖς ὑποξυγίοις συρράπτοντες καλοῦσι κέντρωνας. Ὁσαύτως καὶ λόγους ἐκ διαφόρων συνειλεγμένους, καὶ ἔνα σκοπὸν ἀπαρτίζοντας· οἵα εἰσὶ τὰ Ὀμηρόπεντρα. ή. τ. λ." Vult igitur Suidas, quod ex interpretatione primum proposita intelligitur, eandem vim inesse τῷ κέντρῳ ac τῷ κέντρῳ, id quod animadvertisendum esse putamus, quum *Eustathius*³⁾, eandem innuens horum verborum cognationem, κέντρωνας ideo dictos esse arbitretur, quod variæ particulæ, tanquam arboribus surculi, ita suo quæque loco inserventur (ἐνεκεντρίζοντο, παρεκεντοῦντο), quo totum aliquod conficeretur poëma. Sunt autem verba ejus hæc: "ώσπερ ἐγκεντρίζειν ἐσὶ τὸ ἐγκεντεῖν καὶ ἐμβάλλειν φυτῷ τινι οὐλαδίσκον ἄλλοιον φυτοῦ, οὕτω καὶ κέντρων φαπτὸς μὲν

1) *Etym. M.* s. v. κέντρωνες.

2) *Suidas* s. v. κέντρων.

3) *Eustath.* ad *VII. XXIII.*

ῶσπερ ὁδανεὶ παρακεντοῦνται διάφοροι χροαὶ ὑφασμάτων, γραπτὸς δὲ, ὃ πα-
ρατίθενται τοιούτου παρακεντήματος δίκην μέρη ποιημάτων καὶ σοιχείων ἄλλοθεν
ἄλλα, ὅποια καὶ τὰ ἐνθεύτεν πληθέντα Ὀμηρόκεντρα, τοντέσιν, οἱ Ομηρικοὶ
κέντρωνες, οἵσι ὄμοιοι γένοιντ’ ἀν καὶ ἐξ ἑτέρων ποιητῶν ἥδη δὲ που καὶ ἐκ
πεζολογιῶν, ὅποιοι σκωφήσονται εἶναι οἱ μὴ γεννώντες ἥγτορείας οἰκείας, ἄλλ
ώς εἰπεῖν λογοσυλλεκτάδαι ὄντες καὶ δι’ ὅλου σπερμολογοῦντες ἐν ἐγκωμίοις.
π. τ. λ.” Alii, teste Gyraldo¹⁾, quum et ipsi græcam vocis originem agno-
scerent, aliam tamen ejus interpretandæ viam inierunt, quippe quam e
verbo κέντρῳ derivatam esse vellent. Nam quum Centones ita compositi
essent, ut liber, ex quo cento esset conficiendus, totus prius perlegeretur,
punctoque annotarentur, si qua reperta essent ad materiam propositam ac-
commodata: ex hac pungendi consuetudine a Latinis nominatos esse *Cent-
tones*. Hanc opinionem quis neget esse ingeniosam, sed veram esse in
tanta rei ambiguitate vix quisquam affirmaverit. Eustathii interpretationem
amplecti videtur *Henricus Stephanus*²⁾, non idem sentiens cum *Erasmo*³⁾,
qui latinam vocis originem ita tueri conatur, ut Græcos addidisse literam
ϙ dicat, quam abjecissent Latini, quum potius dicendum esset, græco verbo
illam literam detraxisse Latinos, sicut a μετρῷ *metior*, ab ἄρθρῳ *artus*
fecerunt⁴⁾. Fuerunt denique, qui Centones ita latine dictos esse a numero
centenario (quasi a centenis partibus) suspicarentur; sed horum opinio, ut
insulsa, ita jampridem explosa⁵⁾.

Intelligitur fere ex iis, quæ supra laudata sunt, testimoniis, illam
fuisse præcipuam Centonum legem, ut variæ particulæ e carminibus sive
Homericis, sive Virgilianis (vix enim aliorum poëtarum carmina huic usui

1) Lili Gyraldi de poett. hist. dial. I. Opp. Vol. II. p. 542.

2) Heur. Steph. Præf. in Centonum et Parodiarum exempla, p. 3. (Thesaur. lingv. gr. s. v.
‘Ομηρόκεντρα’).

3) Erasin. Roterod. ad proverb. “farcire centones.”

4) Gerard. Vossius in Etymol. lingv. lat. s. v. *Cento*, p. 123. Cfr. Just. Fontaniu. de
Antiqq. Hortæ, II, 5. p. 247.

5) Fontanin. l. c. p. 246.

inserviebant), ita delibarentur, ut concinne dispositæ ad argumenti cuiusdam longe diversi descriptionem accommodarentur¹⁾. Quænam autem fu-erit ipsorum versuum concinnandorum ratio, si quis quærat, exhibebimus ei auctorem, hac in re satis idoneum. Habemus enim Centonem Nuptialem *Magni Ausonii*²⁾, qui in iis, quæ huic carmini præmisit, hæc docet: "Variis de locis," inquit, "sensibusque diversis quædam carminis structura solidatur, in unum versum ut coëant aut cæsi duo, aut unus et sequens cum medio. Nam duos junctim locare, ineptum est, et tres una serie, meræ nugæ. Diffunditur autem per cæsuras omnes, quas recipit versus heroicus, convenire ut possit aut penthemimeres cum reliquo anapæsto, aut trochaïce cum posteriore segmento, aut septem semipedes cum anapæstico chorico, aut post dactylum atque semipedem, quicquid restat hexametro³⁾." Hæc ille. Videtur autem ars quædam ac præstantia in eo posita fuisse, si quis caveret, ne nimis longa verborum series, ex uno loco desumpta, sic eadem continuatione in novum carmen transferretur. Nam vel hemistichia, e diversis locis electa, conjungere placebat, quum parum aptum videretur integra disticha, nisi uno saltem versu medio interjecto dissociarentur⁴⁾, in usum suum convertere. Quamquam is ipse, qui tulit, contra legem identidem fecit⁵⁾; ut ex Aeneid. VI. uno eodemque ordine exscripsit versus 645 et 646:

"Nec non Threïcius longa cum veste sacerdos
Obloquitur numeris septem discribina vocum."

Quod vero diximus, integros versus vel dimidiatos a Centonariis excerptos

1) Cfr. Tertullian. de præscript. adv. Hæreticos c. 39. — Hieronymi epist. (CIII) ad Paulinum. — Isidori Origin. lib. I, cap. 39. — Scaligeri Poëtic. c. 43.

2) Ausonii Cento Nupt. (Idyll. XXVIII).

3) Quid hæc sibi velint singula, docet ad h. l. Vinetus in sua et Jos. Scaligeri editione Ausonii.

4) Nam aliter verba illa: "aut unus et sequens cum medio" explicari non posse videntur. Cfr. Vinet. l. c.

5) Henr. Steph. in Centt. exempl. p. 65. 68.

fuisse, quales primum essent nati, est illud non ita ad vivum resecandum, quasi nihil omnino fas esse crederent in iis mutari. Sæpissime enim, si vel sensus postulabat, vel facilior atque svavior futura erat versuum deinceps sese excipientium connexio, exiguae indulgebant mutationi, neque tamen unquam, nisi in rebus minutissimis, atque tum etiam summa adhibita cautione. Ita mutatum reperies ἀνάσσει in ἀνάσσων, πάντων in πάντα ον, ὥριστος in ὥριστο, et similia, quorum exempla si quis aucta sibi velit, adeat Henricum Stephanum¹⁾), harum rerum investigatorem curiosum ac diligentem.

De ætate Centonum ac prima origine quid statuendum sit, non certum est judicium. Quamquam, si quis eam sibi operam sumat, ut in ipso priscarum literarum flore horum carminum exempla conquirat, frustra eum laboraturum esse censemus. Num vero tempora illa præclarissima prima contineant hujus generis semina, alia est quæstio, quam hoc loco intactam relinquere non decet. Neque hoc ita dicimus, ut errare nos cum Eustathio patiamur, ab eorum opinione non alieno, qui in antiquis rhapsodiis talium Centonum exempla animadvertere sibi videantur. Ait enim²⁾: "διότι πατὰ μέρος φασὶ τῆς ποιήσεως διαδεδομένης τὴν σύμπασαν ποίησιν ἐπίοντες οἱ ἔδοντες καὶ τὰ ἐξ ἐπατέρας Ὁμηριῆς βίβλου συρράπτοντες, ὡς ἐφούλοντο, φαψῳδοὶ ἐντεῦθεν προσηγορεύθησαν. Τῆς δὲ τοιαύτης φάψεως παράδειγμα σαφὲς καὶ οἱ πεντρωνες, τοιτέσι τὰ λεγόμενα Ὁμηρόκεντρα. Κέντρωνες τε γὰρ πυρίως λέγονται ἐν διαφόρων χροιῶν συνεργάμμενα εἰς ἓν, οἵς ὀμοίωνται πως τὰ Ὁμηρόκεντρα. Καὶ φαψῳδία δὲ ἡ ἐξ ἐπατέρων τῶν Ὁμηριῶν ποιήσεων συρράψεισα φόδη ἀναλόγως τῷ ὑποκειμένῳ πράγματι, γάμῳ τυχὸν ἡ ἔօρτη. Τοῦ δὲ ἀπαγγέλλειν Ὁμήρου ποίησιν σκεδασθεῖσαν ἀρχὴν ἐποιήσατο Κίναιθος ὁ Χῖος. κ. τ. λ." Sed ne dicam, pugnare cum hac sententia communem, quam de rhapsodiarum natura nobis informavimus, notionem, ne habere

1) l. c.

2) Eustath. ad Il. I. init.

quidem videtur, quo se tueatur abunde. Et hoc magis miramur, fuisse¹⁾, qui veri specie non destitutam esse concederent, opinantes nimirum, ante Pisistrati tempora, quum nondum de vero carminum Homericorum ordine constaret, ejusmodi Centones a rhapsodis fuisse decantatos. Nam fuerint sane rhapsodiæ nihil aliud, nisi singulæ partes, ex integra carminum serie decerpτæ: tractabant certe idem argumentum, servatis iisdem verbis eodemque verborum ordine; neque in iis cogitandum est de minutissima illa, quæ Centonibus propria erat, membrorum dissectione, dissectorumque ad aliam quasi corporis speciem efformandam artificiosa coagmentatione. Sed accuratius rem consideranti non obscurum erit, inesse in arte Græcorum *parodica* aliquid ejusmodi, ex quo, tanquam ex genere cognato, Centonum nostrorum origo repeti posse videatur. Quod ut magis fiat perspicuum, pauca primum de Parodiarum indole sunt explananda.

Cernebatur autem hæc præcipue in eo, ut ex aliquo poëmate, maxime eorum, quæ severum habebant argumentum, aut ex integro, aut ex aliqua ejus parte, *levi facta mutatione*, efficeretur nova sententia, eadem ut plurimum jocosa, a prima illa omnino diversa, ea tamen observata plerumque conditione, ut, quæ mutata essent verba, compensarentur aliis, eundem referentibus sonum²⁾. Quæ res ut mox illustretur exemplo, versum afferemus Matronis, hoc in genere celeberrimi. Ubi enim de coena loquitur, hæc verba ex Odyssea desumpta³⁾:

*Kai τινὸν εἶδον, Γαιῆς ἐρικυδέος νιόν,
πείμενον ἐν δαπέδῳ· οὐδὲ εἰπέντα πέλεθρα.*

ita effert parodie:

*Kai σικνὸν εἶδον, γαιῆς ἐρικυδέος νιόν,
πείμενον ἐν λοπάθεσσο· οὐδὲ εἰπέντα πραπέζας.*

1) v. c. Jo. Alb. Fabricius in bibl. græc. p. 552. ed. Harl.

2) Heinr. Steph. prefat. in Parodias, p. 71-72. Moser über die parodische Poesie der Griechen in Studien von Daub und Creuzer. B. 6. St. 2. p. 268-269.

3) Odyss. XI, 576-577.

atque hunc versum Iliadis¹⁾:

*Toῦ δὴ παλλίσους ἵππον ἵδον ἥδε μεγίσους·
λευκότεροι χιόνος, θείειν δὲ ἀνεμοίσιν ὄμοιοι.*

hoc modo imitatur:

*Oὐδὲ παλλίσους ἄρτον ἵδον ἥδε μεγίσους,
λευκότερον χιόνος, ἔσθειν δὲ ἀμύλοισιν ὄμοιον.*

Non hujus est loci anxie disquirere omnia illa *παιγνίων* genera, quæ, quum habeant certe non pauca cum parodia communia, sive sint illa palinodiæ sive allusiones, sive alia his similia, non possunt ad parodiam, quæ proprie sic dicitur, referri²⁾. Nos vero illud tantummodo sumimus, quod ad nostrum pertinet consilium, et suspicamur, Centonum non minus, quam parodiarum fontem in ipsis Homericis carminibus esse quærendum. Quotus enim quisque est, qui, contracta vel levissima cum HomERICA ratione familiaritate, non plurima animadverterit loca, iisdem fere verbis reperita? Si hunc versum Odysseæ (XIV, 412):

πλαγγὴ δὲ ἀσπετος ὕρτο συῶν αὐλιζομενάων.

comparas cum versu Iliadis (I, 49):

δεινὴ δὲ πλαγγὴ γένετ’ ἀργυρόειο βιόιο.

verba porro Iliadis (III, 204):

ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτὲς ἔειπες.

contendis cum verbis Odysseæ (XXIII, 183):

ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες.

iis denique, quæ continentur Iliad. XVII, 151:

πάλλιπες Ἀργείοισιν ἐλωρ παὶ πόρμα γενέσθαι.

verba oppositis Odysseæ (III, 271):

πάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἐλωρ παὶ πόρμα γενέσθαι.

nonne in his locis aliisque quam plurimis speciem quandam parodiæ vides latere, non eam quidem consulto ita effectam, sed fortuitam atque ex usu

1) Iliad. X, 435-436.

2) De his generibus, invicem sibi cognatis, accuratius agunt Henr. Steph. in præfat. ad parod., et Moser l. c. p. 272-277.

Homerico profectam. Adest enim ubique illud, quod parodico generi proprium esse diximus, ut, mutato vel uno verbo vel paucis, quum cetera retinerentur, sensus alio traduceretur. Quod vero nullo tali consilio ac longe alio modo fecerat ille veterum poëtarum princeps, illud sæculis volventibus sua prodiit vi proprioque colore, lusitque parodice comoedia Græcorum, quum omnis in universum, tum maxime ea, quam veterem appellamus. Ut enim non dubitabat Aristophanes Pindaricam sublimitatem ludicris versibus referre, ita Tragicorum gravitatem lepide atque festive tractare callebat. Quamquam etiam solutæ orationis scriptores reperimus poëtarum locos ad suum quemque consilium parodico modo accommodasse, quorum imprimis digni sunt, qui commemoarentur, Julianus Imperator et Lucianus. Neque tamen hi omnes quidquam fecerunt aliud, quam ut passim dataque occasione istos ingenii lusus libris suis intexerent. Sed res, quum semel copta esset, latius manavit, et orti sunt denique, qui perpetuo aliquo carmine eo, quo diximus, modo ludebant, atque ita peculiare quoddam procrearunt poëmatum genus, quod, sive Hippoactem Ephesium, sive Hegemonem Thasium habeat auctorem, integro versuum complexu argumentum aliquod absolvebat parodice, quum illi, quos supra nominavimus, leviter modo et quasi in transcursu huic rei operam dare possent¹⁾. Atqui hic illud est, quod quærimus. Nam quod factum est de parodico carmine, ut ab exiguis initii excoleretur sensim, quid ni idem de Centonibus statuere liceat? Tantoque magis adducimur, ut ita judicemus, quum ista duo genera, quamvis sint indole ac pretio dissimilia, si speciem tamen spectes externam, atque eam, qua primum nata sunt, rationem, nullo magno discrimine a se differre videantur. Sicut enim Centonum consarcinatores Homericos versus et Virgilianos in sua poëmata transferebant inviolatos, ita parodistæ eam sibi proposuerant legem, ut illos nonnisi aliqua parte mutatos in usum suum vocarent. Utrique autem in eo consentiebant, ut

1) Vide imprimis Moserum I. c. 277-314.

aliud efficerent argumentum ex ea, quæ data erat, materia. Erat nimirum centonarium genus idem vere parodicum, aut huic certe artissimo vinculo cognatum¹⁾.

Pertinet ad hunc locum, siquidem sermo est de simili utriusque generis origine, illud etiam probare, quod supra jam quasi prætereundo significavimus, verisimile esse, a solis Homericis carminibus Centonum materiam petuisse Græcos, a Virgilianis Latinos. Atque nititur hæc sententia eo maxime arguento, quod horum poëtarum carmina, ut ceterorum nullius, omnium ore circumferrentur mentibusque inhærerent²⁾, unde, si in animos legentium penitus insinuare cuperent sive Parodistæ sive Centonarii, ea imprimis essent proferenda, quæ nemo esset, quin plane intelligeret ac bene nota recognosceret. Itaque raro factum est, ut alii, præter duos illos, quos toties commemoravimus, celeberrimos poëtas, copias suas præberent tractandas; atque inest eadem in re causa satis probabilis, cur nullis fere aliis, nisi hexametris versibus Centones compositos esse reperriamus³⁾.

Sicut autem ex iis, quæ jam disputata sunt, emergere videtur, in antiquissima Græcorum poësi quærarendam esse Centonum originem, ita quoque ipsos veteres homines, antequam labi ad perniciem coepisset literarum conditio, in hac arte occupatos fuisse negavimus. Suspicetur forsitan aliquis, ad tempora remotissima referendum esse inclytum illum Ἀγῶνα Ομήρου καὶ Ἡσιόδου, quo in carmine uteisque poëta ita inducitur, ut versibus eius cujusque carminibus desumptis alter alterum oppugnet. Et est sane hujus carminis ratio Centonum haud absimilis; de ætate autem si quæritur, videtur illud tribuendum esse ævo longe posteriori, quum etiam sint, qui temporibus ab Hadriano proximis compositum esse arbitrentur⁴⁾.

1) Flögel Geschichte der komischen Literatur. 1 Band. S. 555.

2) Henr. Steph. Præfat. in Centt. exempl. p. 7. Harles. Introd. in notit. literaturæ Rom. P. II, p. 329.

3) Affert tamen utriusque rei documentum Henr. Steph. in Centt. exemplis, p. 124 sqq.

4) Mohuike, Geschichte der Litteratur der Griech. und Römer, p. 186-187.

Sunt vero hodie, quantum quidem constat, nullā pāne Centōnum exempla, quae a tempore aliquo antiquiore profecta certo dicere audemus. Existimat tamen Jo. Alb. Fabricius¹⁾, eorum, quae nunc supersint, antiquissimum esse illud, quod servatum ab Irenæo²⁾ ad nostram ætatem pervenit. Est Cento Homericus, et agit de Heracle ad inferos missō, decem versibus, quos hic statim apponere lubet:

‘Ως εἰπὼν, ἀπέπεμπε δόμιων βαρέα σενάχοντα
φῶν’ Ήρακλῆς, μεγάλων ἐπιτίσορα ἔργων,
Ἐνρισθεὺς, Σθενέλοι παῖς Περσηγύνδαιο,
ἔξ ξοίβους ἄξοντα κύνα συγεροῦ ἀΐδαιο.
βῆ δὲ ἵμεν ὥσε λέων ὁρεύτροφος ἀλλὶ πεποιθώς
καρπαλίμως ἀνὰ ἄσν. φίλοι δὲ ἀνὰ πάντες ἔποντο,
νύμφαι τὸ γῆθεοί τε, πολύτλητοι τε γέροντες,
οἴνωρ ὀλοφυρόμενοι, ὥσει θάνατονδε κίοντα.
‘Ερμείας δὲ ἀπέπεμπεν ἵδε γλαυκᾶπις Ἀθήνη·
ἡδει γαρ πατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπονεῖτο.

Ceterum dubii relinquimur de ætate pariter atque auctore hujus fragmenti. Jam vero, ut ulterius persequamur ea, quorum causa hæc copta sunt disputari, mira nobis, quantum quidem ex indiciorum paucitate conjicere liceat, ultiro sese offert observatio. Quod enim quivis facile a se impletabit, ut opinetur, Latinis in hac quoque re, ut in aliis multis, facem prætulisse Græcos, id secus fuisse videtur. Tradit certe Tertullianus³⁾, *Osidium Getam* e versibus Virgilianis integrum composuisse tragœdiam, Medeæ nomine inscriptam⁴⁾. Vixit autem Osidius Claudi Imperatoris temporibus, quum nullam adhuc Centonum Homericorum mentionem fa-

1) Bibl. gr. ed. Harles, p. 551.

2) Irenæi Opera, ed. Grabe, I, 1. p. 43.

3) Præscriptt. adv. Hæret. c. 39.

4) Nonnulli hunc Osidium confuderunt cum Ovidio, qui Medeam quidem tragœdiam scripsit, sed jambicis versibus compositam, unde certe diversa est Medea Osidii, cuius fragmentum, hexametris versibus conformatum, edidit Scrivenerius in Collectan. vett. tragicorum, p. 187-190.

ctam esse novimus. Sive igitur statuimus, ante hoc tempus scriptos fuisse a Græcis Homerocentones, necesse est, perierint horum carminum antiquorum exempla fere omnia; sive fidem habemus Tertulliano, Osidium inducenti, qui omnium primus carmina Virgiliana in istum usum converterit, existimandum est, quod minus facile aliquis adducitur, ut credat, fuisse hac in re Latinos magistros, discipulos Græcos. Nec iis temporibus, quæ dehinc sequuta sunt proxime, videmur nobis reperire ullos, qui Homericos Centones componerent ambitus latioris, qualis erat apud Latinos Cento-Tragoedia Osidiana. Quamquam fuerint facile, qui breviorem aliquam versuum seriem ista ratione concinnarent; neque falli videtur Letronnius, qui ad carmina ejusmodi brevioris argumenti putat pertinere illud, quod inscriptum est colosso Memnonis¹⁾, cujusque nobis tradidit exemplum Hamiltonus:

Ω πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὄφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι.
ἡ μάλα τις θεός ἔνδον, οἱ οὐρανὸν εὑρὼν ἔχοντιν,
ἥψεν φωνῆ, πατὰ δ' ἔσχεθε λαὸν²⁾ ἄπαντα·
οὐ γάρ πώς ἀν θυγητὸς ἀνήρ τάδε μηχανοῦτο.

Ἄργειον, ὀμηρικοῦ ποιητοῦ ἐκ μουσεῖον, ἀπούσαντος.

Censet autem Letronnius, hanc inscriptionem ad tempora Hadriani esse referendam. Sed si porro, rite observato temporum ordine, sequimur ea, quæ nobis monstrantur, vestigia, quamvis sint haec fortasse obsoleta ac minus perspicua, non in græcum primum, sed latinum offendimus poëtam, qui in ceteris otii sui studiis etiam ad illud, de quo sermo est, carminum genus semel animum applicavit. Est autem ille *Magnus Ausonius*, quem paulo ante diximus confecisse Centonem Nuptialem, Virgilianis versibus contextum. Invitum quidem ad hanc rem tentandam accessisse se profitetur Ausonius; "piget enim", inquit, "Virgiliani carminis dignitatem tam joculari dehone-

1) Journal des Savans 1823. p. 751-758: "Explication d'une Inscription Grecque du colesse de Memnon, tracée par un poète Homérique, membre du Musée d'Alexandrie. (Par Letronne)."

2) E conjectura Letronnii pro ναὸν.

stasse materia¹⁾)." Neque sane lenem præ se fert sententiam, dum et suum ipsius opusculum frivolum appellat nulliusque pretii, atque totum hoc genus solius memoriæ negotium esse judicat, quod aliquis rideat magis, quam laudet. Sed iussum se dicit a Valentiniano imperatore, qui, quum ipse quoque nuptias quondam ejusmodi ludo descriptsisset, voluerit experiri in altero, quantum hac arte præcelleret. Ceterum, ut nostrum quoque interponamus judicium de carmine hocce Ausoniano, negari quidem nequit, poëtam in excerptendo fuisse felicissimum, atque omnia ad eum, quem voluit, sensum exprimendum aptissimo modo conspirare. Sed nunquam satis reprehendi potest, quod in operis fine, nulla necessitate coactus, morem gessit ruditati Fescenninæ, et ea cumulavit, quibus necesse est erubescant omnes pudici ac bene morati²⁾.

Quum vero tota quæstio, quam hoc loco tractamus, parum sit certa atque tuta, tum minime facile est, ad liquidum perducere ea, quæ jam sese offerunt exploranda. Erit enim sermo de duabus poëtriis, quarum utriusque feruntur carmina centonaria, de *Proba Falconia*, Virgilianorum Centonum confectrice, atque *Eudocia*, cujus positum erat studium in Homericis carminibus ad idem consilium convertendis. Longum est ea enarrare omnia, quæ de his feminis nobilissimis in utramque partem disputata sunt ab iis, qui suum esse duxerunt hoc argumentum copiosius dilatare. Nos vero, qui finibus circumscripsi sumus angustioribus, brevitati studebimus, et paucis tantummodo ea comprehendemus, in quibus ceterorum cupiditas sibi indulgebat.

Oritur autem dubitatio primum ex eo, quod satis non constat, ultra harum poëtriarum prior in vulgus emiserit carmina, quorum exhibentur auctores. Erat enim altera alteri propemodum æqualis, siquidem Probam ferunt Honorii imperatoris temporibus vixisse, Eudocia autem uxor fuit

1) Praef. in Cent. Nupt.

2) Cfr. Heynii censura ingenii et morum D. Magni Ausonii, Opuscc. Acadd. VI. p. 19-34.

Theodosii junioris. Deinde vero de ipsa Proba, quænam fuerit illa, quæ hoc in studio versata fuisse dicitur, magna quondam fuit inter doctos viros dissensio, quam quidem controversiam, quæ non admodum facilis videbatur ad dijudicandum, præ ceteris dirimere conatus est Justus Fontaninus¹⁾ contra Thomam de Simeonibus²⁾ aliosque. Fuerunt enim, qui Probam Falconiam poëtriam commiserent cum *Anicia Faltonia Proba*, Anicii Probi, sub Valentiniano Consulis, uxore, quæ, quum eadem Consulis filia esset, facta est denique trium Consulum mater. Docet autem Fontaninus, quum aliorum fretus testimonii, tum iis, quæ ipse sibi comparavit, argumentis minime rejiciendis, fuisse Probam nostram Horta, colonia Etruseorum oriundam, factamque esse deinde Adelphii Proconsulis uxorem, nec denique, id quod maxime contendit Simeonius, Faltoniæ, sed Falconiæ nomine esse appellandam. Et videtur sane, ut eorum, quæ huc pertinent, afferamus gravissima, non parva aliqua vis inesse in eo argumento, quod petiit a ratione, qua horum Centonum mentionem facit Hieronymus. Graviter enim et severe invehitur vir sanctissimus in eos, qui sacrae scripturæ sententias alia induant forma, notatque eadem occasione, occulte quidem, sed ita tamen, ut facile intelligatur, Probæ nostræ de Christo Centones, quod eum facturum fuisse negat, si essent hæc carmina profecta ab illa, quam supra diximus, Anicia Faltonia Proba. Minime enim talis vituperatio convenisset cum honorifico illo laudis præconio, quo effert in epistola quadam Aniciam. "Proba illa", inquit, "omnium dignitatum et cunctæ nobilitatis in orbe Romano nomen illustrius: cuius sanctitas et in universos effusa bonitas etiam apud barbaros venerabilis fuit: quam trium liberorum, Probini, Olybrii et Probi non fatigarunt consulatus." In his autem nulla

1) *Just. Fontaninus de Antiq. Hortæ II, 1-5.*

2) *Thomæ de Simeonibus historica dissertatio Romano-ecclesiastica de tollenda penes gravissimos scriptores inclita ambiguitate et confusione inter duas antiquas Romanas matronas Aniciam Falconiam Probam . . . et Valeriam Faltoniam Probam &c. Bononia 1602. 4.*

est doctrinæ aut poëticæ facultatis commemoratio, qua si illa excelluisset, vix in ceteris laudibus recensendis intactam prætermisisset epistolæ auctor. Atque idem dici potest de Claudiano, qui, quum in Panegyrico de consulatu Probini et Olybrii, Aniciæ filiorum, elegantissimis versibus canat matris nobilissimæ virtutes, nusquam poëtici ingenii injicit mentionem, cuius tamen nullus aptior locus erat celebrandæ¹⁾. Scripsit autem Proba Virgitiocentes suos ad Honorium, neque parum in arte sua placuisse sibi feminam laudatissimam, ostendunt versus, quibus alloquitur Imperatorem:

"Romulidum ductor, clari lux altera Solis,
Eoum qui regna tenes moderamine justo,
Spes orbis, fratrisque decus, dignare *Marone*
Mutato in melius, divinum agnoscere sensum,
Scribendum famulæ quem jussisti &c.²⁾

Sunt quoque multa passim testimonia scriptorum, qui studium hujus poëtriæ atque ingenium laude dignissimum censem; sed contenti erimus hoc loco legentium oculis subjecere judicium Isidori³⁾, quod his verbis continetur: "Proba uxor Adelphii Proconsulis, femina inter viros ecclesiasticos idecirco posita sola, quod in laudem Christi versata est, componens Centonem de Christo, Virgilianis coaptatum versiculis: cuius quidem non miramur studium, sed laudamus ingenium: quod tamen opusculum legitur inter apocryphas scripturas insertum." Quod igitur dubitatum est⁴⁾, utrum Probæ fuerit, an alias cujusdam, ab ea diversi scriptoris, carmen de Christo centonarium, quod a Gelasio papa rejectum esse tradunt inter apocryphas scripturas, id, nulla significata dubitatione, nostræ poëtriæ Centonibus accidisse affirmat Isidorus. Idem vero alio loco⁵⁾ testatur, quod hic breviter

1) Cfr. de his in universum Fontan. II, 1, ubi aliorum quoque de Proba errores castigat, et II, 2.

2) Fontanin. II, 2. p. 207.

3) Isidor. de Scriptoribus ecclesiast. c. 5.

4) Mariani Victorii Schol. in Epist. Hieronym. ad Paulinum.

5) Isiodor. Origin. c. 38.

monendum esse ducimus, non unicam fuisse Probam; quæ caneret in gloriam Christi, sed etiam Pomponium quendam, inter cetera stili sui opera, e versibus Virgilianis ejusdem argumenti composuisse poëma, Tityri nomine inscriptum.

Postulat ratio rei, quam sumpsimus nobis tractandam, ut pauca deinde loquamur de *Eudocia*, cuius etiam hoc in genere studium exstisset perhibent. Est vero hæc disputatio longe difficillima, neque fieri posse videtur, ut in tanta scriptorum repugnantia certi quidquam ex meritis istis variorum hominum suspicionibus expediatur. Neque tamen hoc loco dubitatur illud, num vere fuerit Eudocia Imperatrix, Theodosii junioris uxor, cui tribuunt plerique Homerocentonum compositionem. Magno enim consensu tradunt scriptores, fuisse illam Leontii, Sophistæ Atheniensis filiam, ac primum quidem Athenaidis nomen gessisse, postea vero, quum Theodosio nupsisset atque aquis lustralibus tincta esset, ex eo, quod Imperatori placuisset, appellatam esse *Eὐδοκίαν*. Quid? quod etiam dicitur a patre Leontio liberalibus disciplinis egregie erudita, atque carminum fuisse studiosissima¹⁾; unde non mirum, si horum quoque carminum scriptionem in eam contulerunt. Quamquam non omnes illi, qui Eudociam a poëtica facultate laudant, tradunt iidem, scriptos esse ab ea Centones. Horum autem mentionem facit Tzetzes²⁾, qui, quum non solum Metaphrasin Zachariæ et Danielis, sed etiam Ὁμηρόνευτρα eam confecisse testatur, aliorum quoque de hac re testimonia secum habet facientia. Sed nihilo tamen minus, si quis cupiat eorum omnium, quæ huc pertinent, certam assequi cognitionem, molestias offendet neque exigucas, nec facili modo removendas. Quamvis enim multum celebratum sit nomen Eudociæ, et vulgo ferantur Centones ab ea conscripti, videtur tamen hujus rei laudem, si modo ulla est, cum

1) Suidas in *Κῦρος*, *Παροπολίτης ἐποποιός*. — Socrat. hist. eccl. VII, 21. — Nicephor. Cal. list. XIV, 23. Phot. Bibl. cod. CLXXXIII-IV.

2) Tzetzes Var. Hist. Chiliad. X, 306.

aliis communicare. Neque enim integra carmina usquam dicitur scripsisse, sed ea tantummodo, quæ ab aliis relicta essent inchoata, ad finem perduxisse. Ac dignum est omnino, quod hoc loco memoretur, judicium Zonaræ¹⁾. "Οία δὲ περὶ λόγους ἦν ἡ Βασιλίς ἐκείνη (Eudocia), δηλοῦσι τὰ λεγόμενα Ὀμηρόνεντρα. Πατρικίου γάρ τινος ἐπιχειρήσαντος τῷ σπουδάσματι, ὑπελές δὲ καταλιπόντος αὐτὸν καὶ οἶον εἰπεῖν ἀνηράνωτον, ἐκείνη καὶ εἰς τέλος ἤγαγε καὶ ὠργάνωσεν. ὡς καὶ ἡ παρ' ἐκείνης διὰ σίχων ἡρωϊῶν τῷ ποιήματι γενομένη ἐπιγραφὴ τοῖς ταύτην ἐπινῦσι παρίσησι." Quis autem fuerit *Patricius* ille, cujus Homerocentra in ordinem redegisse atque ad finem perduxisse dicitur Eudocia, de hoc non una fuit doctorum virorum sententia. Et repugnant quoque narrationi Zonaræ ea, quæ ita tradit Georgius Cedrenus²⁾: "Ἀναιρεῖ δὲ καὶ (dicit autem Zenonem) τὸν θαυμαστὸν καὶ περὶ ποίησιν ἐπῶν ἀξιόλογον ἄνδρα Πελάγιον τὸν Πατρικίου ἐλευθεροστομεῖν εἰδότα . . . τούτου φέρεται ισορία δι' ἐπῶν γεγραμμένη ἀπὸ Αἴγούστου Καισαρος, τούτου ποίημα καὶ τὰ λαλούμενα Ὀμηρόνεντρα." Nam quis est, qui non videat, hæc testimonia non sic statim absque omni judicio diligentiore posse consociari. Dicitur enim Pelagius Patricius interfectus esse a Zenone, quam Eudocia jam anno CCCCLX diem obiisset supremum. At vero Fridericus Sylburgius³⁾ exhibet *Patricium* quandam *presbyterum*, Homerocentorum auctorem, additque præfixum esse in eosdem Centones epigramma Eudociæ Augustæ; atque alio loco⁴⁾ referuntur ad eundem auctorem *Homerocentra, seu Christias ex Iliade et Odyssea*. His igitur rite consideratis, illud certe negari nequit, proximam esse vero eorum sententiam, qui opinantur, alium esse Pelagium Patricium, a Zenone interfectum, alium vero Patricium Zonaræ, cujus dicuntur Centones ab Eudocia digesti, atque eundem fortasse cum Presbytero illo apud Sylburgium⁵⁾. Superest certe, ut de

1) Zonaræ Annal. XIII, 23.

2) Cedreni Compend. Historiarum, Vol. I. p. 354. Paris: 1647.

3) in Catalogo codd. MSS. Bibl. Palat. Heidelberg. cod. CCCXXVI, p. 100.

4) ibid. cod. CCCLXXXIII, p. 121.

5) vide omnino Fontanin. II, 5, p. 261-264

Pelagii Centonibus quid faciendum sit, doceamus; sed ingenue fatemur, nihil nos scire, nisi forte acquiescere velimus in sententia Justi Fontanini, qui illos una cum ejusdem viri historia omnino censet periisse. Neque enim facile quisquam statuat cum Auberto Miræo¹⁾, eos, de quibus quærimus, Centones Eudociæ Augustæ, non Theodosii, sed Constantini XII cognomento Ducæ uxori, esse tribuendos.

Largam messem facere possemus, si nobis propositum esset omnes illos in censum vocare singulos, qui a sæculo maxime XIV huic generi operam navabant, quales fuerunt Albertinus Musatus, Lælius et Julius Capilipi, Fulvius Ursinus, Saulus Mercerus (Marcus Velserus), Henricus Meibomius, aliique quam plurimi, Virgilianorum Centonum confectores strenuissimi²⁾. Sed nolumus hæc latius extendere, neque opus esse videtur, si modo id assequuti simus, quod maxime spectavimus, ut uno quasi obtutu gravissimas partes comprehendenderemus eorum, quæ, quum ad rem, de qua hæc instituta fuit disputatio, uberior explicandam pertineant, a multis tractata sunt singulatim, et in locis longe diversissimis quærenda. Juvat tantum pauca adjungere carminum centonariorum exempla, quo suum cuique relinquatur de toto hoc genere judicium atque sententia.

Sunt igitur hæc, quæ proxime exhibentur, desumpta e Cento-Tra-goedia *Osidii Getæ*, additis ubique locis Virgilianis, ex quibus hausti sunt singuli versus.

M E D E A.

Æn. 12, 176. Esto nunc Sol testis, et hæc mihi terra precanti,

Æn. 4, 610. Et Diræ ultrices, et tu, Saturnia Juno.

Æn. 12, 178.

Æn. 1, 666. Ad te configio, nam te dare jura loquuntur

Æn. 1, 731.

Æn. 3, 136. Connubiis: si quid pietas antiqua labores

Æn. 5, 688.

Respicit humanos, nostro succurre labori,

Æn. 9, 404.

1) Auctar. Biblioth. ecclesiast. c. 37.

2) Vide autem accuratam horum recensionem in Fabricii Bibl. lat. pd. Ernesti, T. I. p. 581-586.

Æn. 1, 618.	Alma Venus. quicumque oculis hæc adspicis æquis,	Æn. 9, 209.
Æn. 4, 611.	Accipite hæc, meritumque malis adverteite numen.	
Æn. 4, 677.	Quid primum deserta querar? connubia nostra Reppulit, et sparsos fraterna cæde penates.	Æn. 4, 213. Æn. 4, 21.
Æn. 7, 302.	Quid Syrtes, aut Scylla mihi, quid vasta Charybdis	
Ge. 1, 451.	Profuerit, mediosque fugam tenuisse per hostes?	Æn. 3, 28.
Æn. 4, 412.	Improbe amor, quid non mortalia pectora cogis?	
Æn. 10, 866.	Jussa aliena pati: iterumque revolvere casus,	Æn. 10, 61.
Æn. 4, 413.	Ire iterum in lacrimas. Sed nullis ille movetur Fletibus. infixum stridet sub pectore vulnus.	Æn. 4, 438. Æn. 4, 689. Ge. 4, 492.
Æn. 4, 322.	Extinctus pudor, atque immritis rupta Tyranni	
Æn. 4, 221.	Foedera, et oblitus famæ melioris amantis,	
Æn. 3, 629.	Oblitusque sui est. lacrimæ volvuntur inanes.	Æn. 4, 449.
Æn. 4, 373.	Nusquam tutæ fides. vana spe lusit amantem	Æn. 1, 256.
Æn. 4, 311.	Crudelis. quid? si non arva aliena domosque Ignatas petis? hæc pro virginitate reponis?	Æn. 12, 878.
Æn. 6, 878.	Heu pietas, heu prisca fides! captiva videbo	Æn. 12, 63.
Æn. 4, 133.	Reginam thalamo cunctantem, ostroque superbo.	Æn. 1, 639.
Æn. 3, 628.	Haud impune quidem, si quid mea carmina possunt.	Æn. 9, 446.

Quæ jam sequuntur, decerpta sunt e *Probæ Falconiae* Centonibus in quædam sacræ scripturæ capita. Ad Veteris igitur Testamenti sententias hæc expressa videbimus:

De creatione mundi.

Principio cælum ac terras camposque liqueentes
Lucentemque globum lunæ, solisque labores
Ipse pater statuit, vos o clarissima mundi
Lumina, labentem cælo quæ ducitis annum.
Nam neque erant astrorum ignes, nec lucidus æther;
Sed nox atra polum bigis subiecta tenebat,
Et chaos in præceps tantum tendebat ad umbras,
Quantus ad æthereum cæli suspectus olympum.

De divisione lucis a tenebris.

Tunc pater omnipotens, rerum cui summa potestas,
 Aëra dimouit tenebrosum, et dispulit umbras,
 Et medium luci atque umbris jam dividit orbem.
 Sidera cuncta notat tacito labentia cælo,
 Intentos volvens oculos, qua parte calores
 Austrinos tulerit, quæ terga obuerterit axi,
 Obliquus qua se signorum verteret ordo.

De divisione anni in quatuor partes, hyemem, ver, aestatem et autumnum.

Postquam cuneta videt cælo constare sereno,
 Omnipotens, stellis numeros et nomina fecit,
 Temporibusque parem divisit quatuor annum,
 Æstus et pluvias, et agentes frigora ventos.
 Atque hæc ut certis possimus discere signis,
 Vere tument terræ, et genitalia semina poscunt:
 At medio tostas æstu terit area fruges:
 Et varios ponit fetus autumnus: et atra
 Venit hyems, teritur Sicyonia bacca trapetis:
 Atque in se sua per vestigia volvitur annus.
 Tempore jam ex illo foecundis imbribus æther
 Magnus alit magnō commixtus corpore fetus.

In iis vero, quæ afferentur deinde, tractatur argumentum, e Novo Testamento petitum.

Discipuli periclitantur in mari.

Inde ubi prima fides pelago, tranquilla per alta.
 Deducunt socii naues atque arte magistra.
 Hic aliis funda latum transverberat amnem,
 Alta petens, pelagoque aliis trahit humida lina.
 Postquam altum tenuere rates, nec jam amplius ullæ
 Occurrunt terræ, crebris micat ignibus æther:
 Eripunt subito nubes cælumque diemque:
 Consurgunt venti, et fluctus ad sidera tollunt.
 At socii subita gelidus formidine sanguis

Dirigit: cecidere animi: cunctique repente
 Pontum aspectabant flentes. vox omnibus una.
 Spemque metumque inter dubii, seu vivere credant,
 Sive extrema pati, leti discrimine paruo.
 Qualia multa mari nautæ patiuntur in alto.

Christus, ambulans super mari, imperat ventis.

Ecce, Deus magno misceri murmure pontum
 Emissamque hyemem sensit, cui summa potestas.
 Par leibus ventis, et fulminis ocyor alis
 Prona petit maria, et pelago decurrit aperto:
 Nec longo distat cursu, pereunte carina.
 Agnoscunt longe regem dextramque potentem
 Nudati socii, et magno clamore salutant.
 Postquam altos tetigit fluctus, et ad æquora venit,
 Hic vero horrendum ac visu mirabile ferri,
 Subsidunt undæ, remo ut luctamen abesset,
 Collectasque fugat nubes: graditurque per æquor
 Jam medium: neandum fluctu latera ardua tingit.
 At media socios incedens nave per ipsos
 Ecce gubernacio rector subit ipse magister.
 Intremuit malus, gemuit sub pondere cymba.
 Vela cadunt: puppique Deus consedit in alta:
 Et tandem læti nautæ aduertuntur arenæ.

Exhibebimus denique eorum, qui exstant, Homerocentonum, exemplum
 brevissimum.

Περὶ τοῦ Ἀδαμ καὶ τῆς Εὐας, καὶ περὶ τῆς ἀπάτης τοῦ ὄφεως.

Αἰσιόθεος ἀνήρ ὦρισο, ἔκπτο δὲ θέσιελον αὐτῷ.

*"Ἐνθ' ἐφάνη μέγα σῆμα, δράκων ἐπὶ νῶτα δαφοινὸς,
 Δεινός τ' ἀργαλεός τε, καὶ ἄγριος, οὐδὲ μαχητός.*

"Ος πανὰ πόλλ' ἔρδεσκεν, ὃς οὐ σύμπταντες οἱ ἄλλοι.

Παρφασίῃ τ' ἐκλεψε νόον πύνα περ φρονεόντων.

Τόσσος ἔην, πολλοὺς δὲ πυρῆς ἐπέβησ' ἀλεγεινῆς.

Κούρη δὲ ἐνύπνιοτο ποὺ ἄσσος ὑδοευνόισι.

Άντια μειλίχιον καὶ περδαλέον φάτο μῆθον·
 Φωνῇ τε βροτέῃ πατερήτυε, φώνησέν τε·
 Ὡς δέ μοι τί πιθοῖ, τό κεν πολὺ νέρδιον εἶη;
 Ήέ κεν ἀργήσαιο ποτεσσαμένη τόγε θυμῶ;
 Ρήδιον τοι ἔπος ἐφέω, καὶ ἐνὶ φρεσὶ θῆσαι.
 Σοὶ δὲ ἡγὼ οὐχ ἄλιος σιοπὸς ἔσσομαι, οὐδὲ ἀποδόξης.
 Νημερότες γάρ τοι μινθήσομαι, οὐδὲ ἐπικεύσω,
 Τήγητερος δητῇ βιοτῇ πέλει ἀνθρώποισιν.
 Οὐ νιφετός, οὐτ' ἀρ χειμῶν πολὺς, οὔτε ποτ' ὅμβρος·
 Άλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λιγὺ πνείοντες αἴται
 Παντοίην εὐπρητον ἀὔτημην ἔξαντεῖσιν.
 Οὔτε φυτεύουσι χερσὶ φυτὸν, οὐτ' ἀρόωσιν,
 Άλλὰ τάγ' ἀσπάρτως καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται.
 Πείνη δὲ οὐποτε δῆμον ἐσέρχεται, οὐδὲ τις ἄλλη
 Νοῦσος ἐπὶ συγερὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.
 Ενθάδε δένδρεα καλὰ περύκει τηλεθόντα,
 Συναῖ τε γλυκεραὶ, καὶ ἐλαῖαι τηλεθόφοι,
 Άλλά τε πόλλ' ἐπὶ τοῖσι· σὺ δὲ ἵλαιον ἐνθεο θυμιόν.
 Τάων οὐποτε παρόπος ἀπόλλυται, οὐδὲ ἀπολείπει.
 Τῶν εἵπως οὐ δίναιο λοχγαμένη γε λαβέσθαι
 Πρῶτον, ἐπειτα δὲ καντῆ ὄνήσει αἷκε φάγησθα·
 Θήσει τὸν ἀθάνατον καὶ ἀγήρασον ἥματα πάντα·
 Ανδρά τε καὶ οἶκον, καὶ ὄμοφροσύνην ὀπάσειεν
 Εσθλήν. οὐ μὲν γάρ τοῦδε κρείσσον καὶ ἄρειον,
 Ήδόθ' ὁμοφρονέοντα νοήμασιν οἶκον ἔχητον
 Ανὴρ ηδὲ γυνὴ, πόλλ' ἄλγεα δυσμενέεσσι,
 Χάρματα δὲ εὔμενέτησι· μάλιστα δέ τὸν ἔκλινον αὐτοῦ.
 Μετανοῶ παρέπεισεν, ἐπει τιεπέφραδε πάντα.

Provocavit hanc scriptiunculam examen publicum anniversarium, in schola Metropolitana solito more habendum. Cui ut frequentes interesse velitis, quicunque juventutem amatis et scholæ nostræ fayetis, ea, qua decet, obseruantia, invitati estote atque rogati.

S C H E M A

over

Examinationens Gang ved den offentlige Examen i September 1828 i Metropolitanskolen.

I 4de Classes Læsestue. <i>Mandagen</i>	I 3die Classe Bs Læsestue. <i>d. 22 September.</i>	Stilene udarbeides saaledes:
9-11½. Latin III A. 11½-12½. Latin II A. 4-6. Hebraisk IV Cl.	9-11½. Dansk IV Cl. 11½-12½. Hist. og Geogr. III B. 4-6. Fransk II AB.	<i>Onsdagen d. 24 Sept.</i>
<i>Tirsdagen</i>	<i>d. 23 September.</i>	9-12. Latin Stiil IV Cl. — — . . . III Cl. A. — — . . . III Cl. B. — — (i I Cl.) II Cl. A. 12-2. Tydsk Stiil IV Cl.
9-11½. Hist. og Geogr. IV Cl. 11½-12½. Græsk III A. 4-6. Dansk I Cl.	9-11½. Fransk III B. 11½-12½. Dansk II AB. 4-6. Religion og Bibh. II B.	<i>Löverdagen d. 27 Sept.</i>
<i>Onsdagen</i>	<i>d. 24 September.</i>	9-11. Dansk Stiil IV Cl. — — . . . III Cl. A. — — . . . III Cl. B. — — (i Hjælpecl.) II Cl. B. — — . . . I Cl.
9-12. Latin Stiil. 12-2. Tydsk Stiil.	9-11½. Fransk(i II Cl.Læs.) I Cl. 11½-12½. Naturhistorie . . II B. 12½-2. Naturhistorie . . II A.	12-2. Fransk Stiil IV Cl.
<i>Torsdagen</i>	<i>d. 25 September.</i>	
9-11½. Latin IV Cl. 11½-12½. Latin II B. 4-6. Hist. og Geogr. II A.	9-11½. Hist. og Geogr. III A. 11½-12½. Fransk IV Cl. 4-6. Tydsk IV Cl.	
<i>Fredagen</i>	<i>d. 26 September.</i>	
9-11½. Hebraisk III A. 11½-12½. Latin III B. 4-6. Latin I Cl.	9-11½. Mathematik . . . II A. 11½-12½. Arithmetik . . . II B. 4-6. Mathematik . . . IV Cl.	
<i>Löverdagen</i>	<i>d. 27 September.</i>	
9-12. Dansk Stiil. 12-2. Fransk Stiil.	12-2. Naturhistorie . . . I Cl. 4-6. Tydsk I Cl.	
<i>Mandagen</i>	<i>d. 29 September.</i>	
9-11½. Græsk IV Cl. 11½-12½. Græsk II B. 4-6. Religion og Bibh. IV Cl.	9-10½. Dansk III A. 10½-12½. Religion og Bibh. I Cl. 12½-2. Arithmetik . . . I Cl. 4-6. Tydsk II AB.	
<i>Tirsdagen</i>	<i>d. 30 September.</i>	
9-12. Græsk III B. 12-2. Fransk III A. 4-6. Hist. og Geogr. II B.	9-10½. Tydsk III A. 10½-12. Religion og Bibh. II A. 12-2. Hist. og Geogr. . . I Cl. 4-6. Religion og Bibh. III B.	
<i>Onsdagen</i>	<i>d. 1 October.</i>	
9-11½. Religion og Bibh. III A. 11½-12½. Tydsk III B.	9-11½. Dansk III B. 11½-12½. Mathematik . . . III A.	

De Candidater,
som i Aar dimitteres til Academiet, ere:

1. *Hans Kofod Whitte*, en Søn af Hr. Toldcasserer Peder Bernholdt Whitte i Corsöer.
2. *Emil Johan Hermann Bruhn*, en Søn af afdøde Capitain Lorentz Christian Bruhn ved Hans Kgl. Höihed Prinds Christians Regiment.
3. *Peter Conrad Rothe*, en Søn af residerende Capellan ved Trinitatis Menighed Hr. Pastor Valdemar Rothe.
4. *Jens Christian Sigismund Neve*, en Søn af afdøde Candidatus Theologiæ Hr. Georg Frederik Neve.
5. *Frantz Johannes Hansen*, en Søn af Hr. Lieutenant Jørgen Hansen, forhen Landmand og Eier af Roeskilde Kro.
6. *Anton Ludvig Arnesen*, en Søn af afdøde Stokhuusforvalter Lieutenant Hans Arnesen.
7. *Steen Christian Frederik Jensen*, en Søn af Styrmand i det asiatiske Compagnies Tjeneste Hr. Jens Jensen.
8. *Frederik Christian Kabell*, en Stedsøn af Hr. Capitain Ernst Poul Bruhn ved Hans Kgl. Höihed Prinds Christians Regiment.
9. *Johan Ludvig Möller*, en Søn af afdøde Protocoll-Secretair ved Höiestretet Hr. Carl Johannes Möller
10. *Andreas Ferdinand Phister*, en Søn af Overlærer ved Nicolai Fattig-skole Hr. Ludvig Harboe Phister.